

מסורת הש"ס

6) [תקנון קו"ג], [מוספתא גיטות פ"ג א' ויגמות ג' גמנות 7] [מוספתא גיטות פ"ג א' ויגמות ג' גמנות 8] [מוספתא גיטות פ"ג א' ויגמות ג' גמנות 9] [מוספתא גיטות פ"ג א' ויגמות ג' גמנות 10] [מוספתא גיטות פ"ג א' ויגמות ג' גמנות 11]

הגהות הב"ב

6) רש"י ד"ה קן קובעת לקידוש וכו' מאליה ה"ס ואח"כ מיה כן קובע להבדלה ד"ה קן קובעת להבדלה וכו'. סעודתן (פורם וכו'). תלמי' וכו' ט"ס הוא ע"ל מה שפרש"ס:

גליון הש"ס

ברשב"ם ד"ה גמנה שקובעת וכו' שלא נגמנה מלאכתו. ע"י זילת דף ע"ב ודף ע"א:

הגהות מהר"ב

א) ברשב"ם ד"ה כס שקובעת למעשר וכו' מתנואה שלג נגמרה מלאכתה למעשר וכו'. כ"ב מינה לי דחו וכו'. מתקן ד"י וימתן זבילת דף ע"א ע"ל דמ"ה ל"ט קובע אלף דבר שנגמרה מלאכתו ול"ה דמקסיפ"א אמינא זבילת להיות שנגמרה מלאכתו וכו'. שוב הלאני מ"ח הלאני מ"ה ל"ב שחלם נ"ד ד"ל דברי הרשב"ם עמ"פ"ש המשנה לתקן פ"ה מולקתו מעשה הלכה כ"ב צינור הכימני' יעו"ה ודפ"מ:

מוסף רש"י

משום הוראה היא. דכולה מלא הוראה ואין הפסק דבר תמנה או דבר אחר צבוחה. מנו שיש בקידוש י' הוא יום שחלם לתקראי קודש והמילוטו (ברכות 101).

מוסף תוספות

א. הוראה היא. מוס' ר"פ. ב. דבדי אפירי לעיל מיתחם כמאן חתיים. מוס' הל"ש. ג. מפני שהם שותים כשהם חוזרים לדינם. מוס' ר"פ. ד. וכל כוונתו ששונה לתורה ק"א. והנה ליה כהתחלת שתייה. שם.

רבינו הגנאל

קשיא לעולא דאמר הבדלה אינה חשובה בכל אלו. ופריך ברכת הבדלה נמי כברכת המצות דמאי רב חיננא בר שלמיא ותלמידי דרב הוו יתבי בסעודתא והוה קאי עלייהו רב המונא אמרי ליה חזי אי נגה וימא נפסוק ונקבעה לשבתא, אמר להו לא צריכיתו שבת היא קבעה נפשה, דהכי אמר רב כשם שהשבת קובעת המוקצה לענין המעשר, פ"י התת שהיא ספק חשכה ספק לא חשכה אין מעשרין את הוראי. וכל מה שהגיעה אחרת עונה ולא עישר הוי נקבע מוקצה כל השבת, ותני בתרומות (פ"ו) [פ"ח] היה אוכל באשכול ונכנס מן הגנה לחצר, ר"י אליעזר אומר יגמור ר' יהושע אומר לא יגמור, חשכה לילי שבת רבי אליעזר אומר יגמור, כלומר אבל האשכול כולו, ר' יהושע אומר לא יגמור. פ"י שצ"ח ששכנה השבת נקבעה למעשר דאמר ר' דעתו של אדם לעגן השבת בכל מידי דבר אכילה,

ערבי פסחים פרק עשירי פסחים

קה.

עין משפט
נר מצוה

בד א מ"י פכ"ט מהל' שנת הלכה י"ב סגן ע"ג ט"ז ש"ע א"ח ס"י רע"א ס"ד: כה ב מ"י ס' ופ"ד מהל' נצרות הל"ח וסגן שם וצ"ל [פ"ד] וסגן שם וצ"ל [פ"ד] א"ח ס"י רע"א ס"ב: ג [מ"י פכ"ט מהל' שנת הלכה ופ"ד] ס' ופ"ד מהל' שנת הלכה ד כו ד מ"י שם ט"ז ש"ע וסגן שם ט"ז ש"ע א"ח ס"י רע"א ס"ח: כו ה מ"י שם ט"ז ש"ע שם ספ"ג:

רבינו הגנאל (המשך)

וזה האשכול כאלו דעתיה עליוהי ואסתלק מתורת ערביא ונעשה קבע, לפיכך אמר לאכול ממנו עד שיעשר, ואע"פ שלא קבעו האדם, השבת מעצמה נקבעה בחשיכת ערב שמש, ובאסור הפירות לא יקבעו למעשר ונעשו מוקצה. כענין הזה כיון שאשכח נקבעה לקידוש, ואע"פ שלא קדשו בני אדם בפיהם, מעצמה נתקדשה, ואין אנו צריכין להקדו הנהיג עת הקידוש מן הגנות ומראייהו הדקלים, ואח"כ למימר כשם שמפסיקין לקידוש שבת קבעה נפשה, כך מפסיקין להבדלה, ואמקור רב במרם הכי אמר רב לקידוש קובעת להבדלה אינה קובעת, ולא אמרן אלא לאפסוקי, דלא מפסיק ומסלק השלחן בעת דספק חשכה וספק לא חשכה, אבל לאתחילי קבעה, ולא מתחיל בסעודה ושבת עם חשכה עד דנפק יומא ומבדיל, ומפסיק נמי דאמרן דלא מיתחיל לאפסוקי סעודתיהו ולסלק השלחן, הני מילי אם היא סעודה אכילה, אבל אם היא משתה ממסיק, ולא אמרן ממשותיה הוי מפסיק אלא משתייתין וכו', אבל משתיית מים לית לן בה ואפי' לאתחילי, ואע"ג דרב הונא חזייה להווא גברא דהוה שתי מיא מקמי הבדלה, אמר ליה לא מסתפית מאסכתה דתנא משמיה דרבי עקיבא הטועם קודם שיבדיל מיתחו באסכתה, ולא היא דהא רבנן דבי רב אשי לא הוו קפדי אמאי, בעא מיניה רבינא מרב נחמן בר יצחק מי שלא קדש בערב שבת מהו שיקדש בני ר' חייא ליה מדאמרן בני ר' חייא שלא הבריל במוצאי שבת מבידיל והולך כל היום כלו, הכא נמי מי שלא קדש בערב שבת מקדש והולך כל היום כלו, ואותבינן עלה מיהא לילי שבת ולילי יום טוב שבת קדושה על הכוס והזכרה בברכת המזון, פי שבת קדושה על הכוס שצריך לומר אלהינו ואלהי אבותינו יעלה ויברא שבת ויום טוב, כלומר ביום ממש אין בהן קדושה על הכוס ויש בהן הזכרה בברכת המזון, ואם איתא דמי שלא קדש ביום שבת מקדש ביום השבת, גם אהא מוצאי שבת מקדש ביום השבת קדושה על הכוס, כגון שלא קדש בערב שבת, ופריך, דאי לא קתני, כלומר לא פירש בון הברייחא אלא בדרים קבועין ונעומין, אבל זה שאינו מצוי הקדוש ככוס ביום השבת אלא אם לא קדש בערב שבת (אינו) מקדש ביום, לפיכך לא פסיקא ליה ולא תאני ליה. ת"ש כבוד יום וכבוד לילה כבוד יום קודם ואם איתא דמדקדש ביום נשכחה עד למחר וליבדל ביה תרי קידושי וכבוד יום.

קשיא לעולא. לפירוש הקונטרס לפירוש לעיל דלא אמר אלף המגדיל בין קודש לחול וכו' לא קשה מאי ק"ד דמקשה הא פשיטא לזכרנה הפירות דמיא דלין לך קלרה יותר מוה ועוד לימא דסבר עולא כר' יהודה הנשיא דמשמע נמי דלא הוי חתיים ונראה עולא אמר נמי כל שאר הגזלות ואי שמיקי צלל חתימה וכו' דמקשה כיון דלרכוה היא קלת הוה ליה למיחסם צדון מידי דהוה אקידוש שחומתין צה אע"ג דהודאה היא כיון שיש צה אריכות קלת ומשני דממא שפיר לזכרנה פירות וכו' משמע דרב יהודה לא היה שאל אלף לידע אם יתמוס או כרז או כשמואל':

ב) קובעת לקידוש. שאסור לאכול צלל קידוש אפילו התחיל לאכול מצעד יום וה"נ קובעת למעשר אפי' התחיל לאכול ערביא מצעד יום כדאמרין בסוף המבזיל כדי יין (פ"ה ד' לה). היה אוכל באשכול ושכחה לו שבת רבי אליעזר אומר יגמור רבי יהושע אומר לא יגמור: ור"ה"נ דאבדו ושתו מעיקרם. משמע שמי אוכלים בשבת סמוך לחשיכה ותימה שלא נהגו לאכול בין מנחה למעריב וגם ר"ת כעס על רבינו משולם שהניג לאכול בין מנחה למעריב דלמר צמדדש השומה מים בשבת מים השמשות גזול את קרוביו המתיים וכתב שפסע אתם אירע מעשה צלומיר וכל ילדי סכנה וצקושי המירו ערב יום הכפורים לאכול אחר ידיו משום שכרות וגם תשעה צבא שחל להיות בשבת ונדחה המירו בקושי ויש לדמות דמייירי הכה שהתחילו צהיתר וצאמצע סעודה שהתפללו מנחה והיכא דהתחילו צהיתר מותר להשליט אב"ה אשתיה מפסיקין. פירוש שמיא צלל סעודה דלין צה קציעות ולכן מפסיקין: לא קפדי אמאי. וצייחא דכל הטועם מיתמוס צאסכרה לא מוקמי אמאי ומיתמוס צאסכרה מדה כנגד מדה הוא משביע גרונו יחנק ואסכרה צמקס חנק כדאמרין (פמוצות ד' ל'): מי שנתחייב סגן או טבעע צנהר או מנת צסרוני וכו' והיינו צאסכרה: שמע

קידוש

שאלן: ויקבעיה. לעבודתמינו: בשבחה. לשם שבת: לא צריכיתו. להפסיק צעקירת שלחן כדי להצדיל בין סעודת חול לסעודת שבת: דשבת היא קבעה נפשה. לסעודתה דמאחר שהיא חוסרת עלינו לאכול מעמה צלל קידוש אין לך הפסק גדול מזה ומעמלה סעודת שבת חשיבה נצדלת) מסעודת חול ודי לכס צפריסת מפה וקידוש: כשם שקובעת למעשר. פירוש אכילת ערביא דשבת חשבו אותה קבע למעשר מלאכתה למעשר אלף אס כן עישר מערב שבת: קובעת לקידוש. שאסור לטעום עד שיקדש. אלמלא משחשיכה היא חשובה אכילת שבת מאליה: כך קובעת להצדלה. כך יציאתה קובעת להצדלה שאם יושצין על השלחן וחשיכה צמוצאי שבת אסור לאכול עד שיצדילו ואע"פ שלא הפסיקו סעודתן) פורם שיהא גומר סעודתו אף לאחר שהשחך ולאחר שגמר סעודתו יצדיל: והני מילי. להצדלה כסעודת שבת מצעדו יום זהו כבוד שבת שיהא גומר סעודתו אף לאחר שהשחך ולאחר שגמר סעודתו יצדיל: והני מילי. להצדלה אינה קובעת לאפסוקי סעודתה אכל לאתחילי לא מתחילינן: והני מילי דלא מפסיק לאכילה אכל לשמיה לאו דבר חשבו הוא ומפסיק ומצדיל: ולא אמרן. אתחילי לא אלא חמרה ושיכרה אכל מיה לית לן צה: לא קפדי אמאי. קמי הצדלה אכל קמי קידושא קפדי משום כבוד שבת והכי הלכתה. ושמעינן נמי שאם הוי סעודתו והשחך קובעת ומזמנין ואחר כך מצדילין: מצדיל והולך כל הסעודת כולו. עד רביעי צבצב כדלקמן [קו"ג]: סוכרה צבצב המזון. למה והחליטנו וציוס טוב יעלה ויבא: שבת ויום טוב. הימים ולא הלילות: אין צה קדושה על הכוס. כי אס צורא פרי הגפן לצד: דאי לא קסני. דמנא לא צא להורות לנו דין אדם הפושע או שאירע לו מקרה ולא קיים דברי חכמים: כבוד יום וכבוד לילה. אס אין לו יין הרבה לסעודה או מיני מגדים יניחם עד היום:

קשיא לעולא אמר לך עולא הא נמי כברכת המצות דמיא ברכת המצות מאי טעמא משום דהודאה היא הא נמי הודאה היא רב חנניא בר שלמיא ותלמידי דרב הוו יתבי בסעודתא וקאי עלייהו רב המונא סבא אמרו ליה זיל חזי אי מקדישי יומא נפסיק וניקבעיה לשבתא אמר להו לא צריכיתו אשבתא קבעה נפשה דאמר רב כשם שהשבת קובעת למעשר כך שבת קובעת לקידוש סבור מינה כי היכי דקבעה לקידוש כך קבעה להבדלה אמר להו רב עמרם הכי אמר רב לקידוש קובעת יולא להבדלה קובעת והני מילי לענין מיפסק דלא מפסיקין אבל יאתחילי לא מתחילינן ומיפסק נמי לא אמרן אלא באכילה אבל בשתייה לא ושתייה נמי לא אמרן אלא בחמרה ושיכרה אבל מיה לית לן בה ופליגא דרב הונא דרב הונא חזייה לההוא גברא דשתה מיה קודם הבדלה אמר ליה לא מייסתפי מר מאסכרה דתנא משמיה דרבי עקיבא כל הטועם כלום קודם שיבדיל מיתתו באסכרה רבנן דבי רב אשי לא קפדי אמאי בעא מיניה רבינא מרב נחמן בר יצחק מי שלא קדש בערב שבת מהו שיקדש והולך כל היום כולו א"ל מדאמרין בני רבי חייא מי שלא הבריל במוצאי שבת מבידיל והולך כל השבת כולו הכא נמי ימי שלא קדש בערב שבת מקדש והולך כל היום כולו איתביה לילי שבת ולילי יום טוב יש בהן קדושה על הכוס ויש בהן הזכרה בברכת המזון שבת ויום טוב אין בהם קדושה על הכוס ויש בהן קדוש בערב שבת מקדש והולך כל היום כולו שבת ויום טוב נמי משכחת להו דיש בהן קדושה על הכוס דאי לא קדש מאורתא מקדש למחר אמר ליה דאי לא קתני איתביה) הכבוד יום וכבוד לילה כבוד יום קודם ואם אין לו אלא כוס אחד אומר עליו קידוש

יש בהן הזכרה בברכת המזון. ואם איתא דמי שלא קדש בערב שבת מקדש ביום השבת, גם אהא מוצאי שבת מקדש ביום השבת קדושה על הכוס, כגון שלא קדש בערב שבת, ופריך, דאי לא קתני, כלומר לא פירש בון הברייחא אלא בדרים קבועין ונעומין, אבל זה שאינו מצוי הקדוש ככוס ביום השבת אלא אם לא קדש בערב שבת (אינו) מקדש ביום, לפיכך לא פסיקא ליה ולא תאני ליה. ת"ש כבוד יום וכבוד לילה כבוד יום קודם ואם איתא דמדקדש ביום נשכחה עד למחר וליבדל ביה תרי קידושי וכבוד יום.

קשיא לעולא אמר לך עולא הא נמי כברכת המצות דמיא ברכת המצות מאי טעמא משום דהודאה היא הא נמי הודאה היא רב חנניא בר שלמיא ותלמידי דרב הוו יתבי בסעודתא וקאי עלייהו רב המונא סבא אמרו ליה זיל חזי אי מקדישי יומא נפסיק וניקבעיה לשבתא אמר להו לא צריכיתו אשבתא קבעה נפשה דאמר רב כשם שהשבת קובעת למעשר כך שבת קובעת לקידוש סבור מינה כי היכי דקבעה לקידוש כך קבעה להבדלה אמר להו רב עמרם הכי אמר רב לקידוש קובעת יולא להבדלה קובעת והני מילי לענין מיפסק דלא מפסיקין אבל יאתחילי לא מתחילינן ומיפסק נמי לא אמרן אלא באכילה אבל בשתייה לא ושתייה נמי לא אמרן אלא בחמרה ושיכרה אבל מיה לית לן בה ופליגא דרב הונא דרב הונא חזייה לההוא גברא דשתה מיה קודם הבדלה אמר ליה לא מייסתפי מר מאסכרה דתנא משמיה דרבי עקיבא כל הטועם כלום קודם שיבדיל מיתתו באסכרה רבנן דבי רב אשי לא קפדי אמאי בעא מיניה רבינא מרב נחמן בר יצחק מי שלא קדש בערב שבת מהו שיקדש והולך כל היום כולו א"ל מדאמרין בני רבי חייא מי שלא הבריל במוצאי שבת מבידיל והולך כל השבת כולו הכא נמי ימי שלא קדש בערב שבת מקדש והולך כל היום כולו איתביה לילי שבת ולילי יום טוב יש בהן קדושה על הכוס ויש בהן הזכרה בברכת המזון שבת ויום טוב אין בהם קדושה על הכוס ויש בהן קדוש בערב שבת מקדש והולך כל היום כולו שבת ויום טוב נמי משכחת להו דיש בהן קדושה על הכוס דאי לא קדש מאורתא מקדש למחר אמר ליה דאי לא קתני איתביה) הכבוד יום וכבוד לילה כבוד יום קודם ואם אין לו אלא כוס אחד אומר עליו קידוש